

Notes

1. ధర్మాధ్యనులు

1. ఆ పుర మేలు మేలు బళి! యంచు బ్రజల్ జయ వెట్టు చుండ నా

జ్ఞా పరిపాలన వ్రతుడు, శాంతి దయాభరణుండు; సత్యభా

ష పరతత్వ కోవిదుడు, సాధు జనాదరణుండు, దాన వి

ద్యా పరతంత్ర మానసుడు ధర్మ తనూజుడు దగ్రతేజుడై.

ప్రతిపదార్థం:

ఆజ్ఞ. = తాను ఇచ్చిన ఆజ్ఞ ను

పరిపాలన. = ఆచరించుట యందు

వ్రతుడు. = దీక్ష కలవాడు

శాంతిదయాభరణుండు = శాంతి దయలను ఆభరణములు గా కలవాడును

సత్య భాషా = నిజాన్ని చెప్పడం లో ఉన్న

పరతత్వ. = ఉత్కృష్టమైన స్వరూపాన్ని

కోవిదుడు. = బాగా తెలుసుకున్నవాడును(పండితుడు)

సాధుజన. = సజ్జనులను(మంచివారు)

ఆదరణుండు. = ఆదరించి పోషించేవాడును

దాన విద్య. = దానము చేయడం అనే విద్య యందు

పరతంత్ర. = ఆసక్తిగల

మానసుడు. = మనసు కలవాడును

ఉదగ్ర తేజుడు+ఐ = మిక్కిలి తీక్షణమైన పరాక్రమము కలవాడై

ధర్మ తనూజుడు = యమధర్మరాజు కుమారుడైన ధర్మరాజు

మేలు. = మేలు

భళి. = భళి

అంచున్. = అంటుండగా (జేజేలు కొట్టు చుండగా)

ఆ పురము. = ఆ ఇంద్రప్రస్థ పురాన్ని

ఏలున్ = పరిపాలిస్తున్నాడు

2. కోపంమొకింత లేదు ; బుధ కోటికి గొంగు బసిండి; సత్య మా
రూపము; తారతమ్యము లెరుంగు; స్వతంత్రుడు; నూతన ప్రియా
టోపములేని నిశ్చలు డీటు ల్ కృత లక్షణుఁ డై చెలంగఁ గా
ద్వాపర లక్షణుం డనగవచ్చునోకో యల ధర్మ నందనున్?

ప్రతి పదార్థము:

కోపము.	= కోపం
ఒక+ఇంత	= కొంచెం కూడా
లేదు.	=. లేదు
బుధ కోటికి న్.	=. పండితుల సమూహానికి
గొంగు పసిండి.	= కొంగులో మూట కట్టిన బంగారం (అవసరానికి ఉపయోగపడు)
సత్యమా.	=. సత్యం చెప్పడం
రూపము.	= దాని స్వరూపమే అతడు
తారతమ్యము	=. మనుష్యుల వ్యత్యాసాలు
ఎరుంగు.	= తెలిసిన
స్వతంత్రుడు.	= మంచి చెడులు నిర్ణయించగల వాడు
నూతన ప్రియ.	= కొత్త విషయాల పట్ల ఆసక్తి కల వాడు
ఆటో పము.	= గర్వము, తొందరపాటు
లేని.	=. లేనటువంటి
నిశ్చలుడు.	= స్థిర స్వభావము కలవాడు
ఇటుల్.	= ఈ విధముగా
కృత లక్షణుండు + ఐ.	= మంచి లక్షణాలు గల వాడు
చెలంగగన్.	= ప్రవర్తిస్తుండగా
అల ధర్మనందనున్	= ఆ యమధర్మరాజు వర పుత్రుడైన ధర్మరాజును
ద్వాపర లక్షణుండు.	= ద్వాపరయుగ లక్షణాలు కలవాడనీ
అనగవచ్చు నోకో.	=. అనవచ్చునా (అనకూడదు) కృత లక్షణుడనాలి.

3. అతని నుతింప శక్యమె? జయంతుని తమ్ముడు సోయగమ్మునన్

బతగ కులాదిపద్యజుని ప్రాణసఖుండు కృపారసమ్మునన్

క్షీతిధర కన్యకాధిపతికిన్ బ్రతిజోదు సముజ్జయమ్మునం,

దీన్ని కతంఁడె సాటి చతురబ్ధి పరీత మహీ తలమ్మునన్

ప్రతిపదార్థము:

అతనిన్	= ఆ అర్జునుని
నుతింపన్	= పొగడడానికి
శక్యమై	= ఎవరికైనా శక్యమవుతుందా ? (శక్యము కాదని భావము).
సోయగమ్మునన్	= అందములో
జయంతుని తమ్ముడు	= సౌందర్యానికి ప్రసిద్ధిపొందిన ఇంద్రపుత్రుడు జయంతుని వంటి వాడు.
కృపారసమ్మునన్	= దయారసములో
పతగ	= పక్షుల యొక్క
కుల	= జాతికి
అధిప	= ప్రభువయిన గరుత్మంతుని యొక్క
ద్యజుని	= జెండాగల (గరుడద్యజుడైన విష్ణుమూర్తికి (కృష్ణుని పోలినవాడు)
ప్రాణసఖుండు	= ప్రాణ స్నేహితుడు;
సమిత్	= యుద్ధములందలి
జయమ్మునన్	= విజయాలలో
క్షీతిధర	= పర్వతము యొక్క
కన్యకా	= కూతురైన పార్వతి యొక్క
అధిపతికిన్	= భర్త అయిన ఈశ్వరుడికి
ప్రతిజోదు	= పోటీ (ఎదిరి వీరుడు, అనగా పోలినవాడు)
చతురబ్ధి (చతుః + అబ్ధి)	= నాలుగు సముద్రములచేత
పరీత	= చుట్టుకొనబడిన
మహీతలమ్మునన్	= భూమండలమందు
అతనికిన్	= అతనికి (ఆ అర్జునుడికి)
అతంఁడె	= అతడే
సాటి	= సమానుడు; (ఇతరులు ఎవ్వరూ సాటికారు)

1. ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

1. పాండవుల గుణగణాల గురించి కవి ఏమని వర్ణించాడు? ఎందుకు?

జవాబు: ధర్మరాజు నలుగురు తమ్ములూ, ఓటమిని ఎరుగని వారు. శత్రువులను ఓడించడానికీ, యాచకుల దీనత్వం పోగొట్టడానికీ, ఎల్లప్పుడూ ఉత్సాహం కలిగియుంటారు. వీరు మంచి పరాక్రమం గలవారు. పాండవులు ఐదుగురూ. కోరిన కోరికలు తీర్చడంలో అయిదు దేవతా వృక్షాలవంటివారని. శత్రువులను జయించడంలో విష్ణుమూర్తి అయిదు ఆయుధాల వంటి వారనీ, పవిత్ర ప్రవర్తనలో ఈశ్వరుడి ఐదు ముఖాల వంటివారనీ, లోకం పొగడేటట్లు గుణవంతులుగా ఉండేవారు. పాండవులు స్నేహభావం, భక్తి, ప్రేమ, ఓర్పు కనబడేటట్లు, పెద్ద, చిన్న అనే తేడాలు తెలుసుకొని, ఒకరిమాట మరొకరు దాటకుండా చేసే పనులలో తేడా లేకుండా, ఒకరి మనస్సుననుసరించి మరొకరు నడచుకుంటూ ఉండేవారు. అన్నదమ్ముల సరాగము అంటే పాండవులదే అని లోకము ప్రశంసించే విధంగా వారు ప్రవర్తించేవారు.

2. ఈ పాఠానికి 'ధర్మార్జునులు' అనే పేరు తగిన విధంగా ఉన్నదని భావిస్తున్నారా? ఎందుకు?

జ. ఈ పాఠానికి ధర్మార్జునులు అనే పేరు తగిన విధంగానే ఉందని భావిస్తున్నాము. ఎందుకంటే ఈ పాఠంలో చేమ కూర వేంకట కవి ధర్మార్జునుల పరాక్రమాన్ని, వారి సామరస్యాన్ని కళ్ళకు కట్టిన విధంగా వర్ణించారు. ధర్మరాజు పరిపాలన, దాన, ధర్మము లతోపాటు బలపరాక్రమములను కూడా వర్ణించారు కావున ఈ పాఠానికి ధర్మార్జునులు అని పేరు తగిన విధంగా ఉందని భావిస్తున్నాను.

3. పాండవులు ఉదార స్వభావులు సమర్థిస్తూ రాయండి.

ఉదార స్వభావము అన్నదానికి దాతృత్వము, దయ, గొప్పతనము, అనే అర్థాలు ఉన్నాయి. పాండవులు ఐదుగురూ పైన చెప్పిన గుణగణాలు కలవారు. ధర్మరాజు శాంతి దయలు, ఆభరణంగా కలవాడు. సాధు జనులను ఆదరించేవాడు. దానవిద్య యందు ఆసక్తి కలవాడు. యాచకులకు అడిగిన దానికంటే అధికంగా ఇచ్చేవాడు. ధర్మరాజు ప్రజల సంపదకు అసూయపడేవాడు కాదు. రాత్రింబగళ్ళు ధర్మాన్ని ఆచరించేవాడు. అన్యాయ ప్రవర్తన లేదు. పండితులకు ధర్మరాజు కొంగు బంగారం వంటివాడు. పాండవులందరూ యాచకుల దీనత్వాన్ని పోగొట్టే సుగుణం కలవారు. పాండవులు దేవతా వృక్షములయిన కల్పవృక్షాల మాదిరిగా యాచకుల కోర్కెలు తీర్చేవారు. వారంతా పరస్పర ప్రేమతో కలిసిమెలిసి ఉండేవారు. ఇక అర్జునుడు ధార్మికుడు. అర్జునుడు దయారసంలో శ్రీకృష్ణునికి ప్రాణసఖుడట. ఈ పై గుణాలు పాండవుల యందు ఉండడం చేత, వారిని ఉదార స్వభావులని చెప్పడం సమర్థనీయమే.

4. మంచివారిని ఆదరించి పోషించవలసిన ఆవశ్యకతను గురించి రాయండి.

జ. మంచి వారు అంటే సత్పురుషులు, మంచి గుణాలు కలవారు. వారు ఒకరిని ద్వేషించరు. ఒకరిని పొగడరు. అందరి మేలు కోరుతూ ఎల్లవేళలా శాంత మనస్సులై ఉంటారు. అట్టి వారిని ఆపద సమయాల్లో అశక్తులైనప్పుడు, వృద్ధాప్యంలో తప్పక ఆదరించి పోషించాలి. వారికి ఆశ్రయం కల్పించాలి. వారు ధర్మ మార్గంలో నడుస్తూ లోకోపకారానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఈ విధంగా లోకంలో దుష్టత్వం దూరమవుతుంది. అటువంటి వారిని ఆదరించినప్పుడే మానవ జన్మకు సార్థకత ఉంటుంది.

5. ఆజ్ఞ పరిపాలన వ్రతం అంటే ఏమిటి?

తాను వేసిన ఆజ్ఞల ప్రకారమే, తాను కూడా నడుచు కోవడాన్ని “ ఆజ్ఞ పరిపాలన వ్రతం అంటారు. సామాన్యంగా ప్రజలను పాలిస్తూ రాజులు కొన్ని నియమాలను పాటించమని ప్రజలను ఆజ్ఞాపిస్తాడు. తాము మాత్రం, ఆ ఆజ్ఞ ప్రకారం నడుచుకోరు. ధర్మరాజు ఆ విధంగా కాకుండా డా.దార్ల వేసిన ఆజ్ఞ ప్రకారమే తాను కూడా నడుచుకునే వాడు. అందువల్లనే ధర్మరాజు ఆజ్ఞ పరిపాలన వ్రతం అయ్యాడు.

6. మొక మీచ్చుటకు మెచ్చు అంటే మీరేమనుకుంటున్నారు?

ఎదుటి వ్యక్తిని అతని ఎదుట, అతని ముఖ ప్రీతి కోసం మెచ్చు కోవడాన్ని మొక మీచ్చుటకు మెచ్చు అంటారు. ఆ వ్యక్తిని అతని ముఖం ముందు మెచ్చుకొని, అతడు వెళ్ళిపోయిన తర్వాత అతడిని నిందిస్తారు. అది సరైన పద్ధతి కాదు. ఉంటే ఆ వ్యక్తిని అతని ముందు, అతను వెళ్ళిన తరువాత కూడా మెచ్చుకోవాలి.

7. కొంగు బంగారం ఆ మాట అర్థం ఏమిటి?

కొంగు బంగారం అనేది తెలుగు జాతీయము. సులభ సాధ్యము అని దీనికి అర్థం. పూర్వులు తమకు కావలసిన ధనాన్ని చెంగున ముడి వేసుకునేవారు ఆ రోజుల్లో పర్వులు లేవు. వారికి ఏదైనా డబ్బు అవసరమైతే వెంటనే చెంగున లేక కొంగున ముడివేసిన ముడి విప్పి అందులో కావలసిన మొత్తాన్ని వారు సులభంగా వాడుకునేవారు. వారు డబ్బు పెట్టెలో

ఉండి ఉంటే సులభంగా అది వారి అవసరానికి ఉపయోగించదు. ఆ విధంగా కొంగు బంగారం అంటే సులభంగా అయ్యే పని అని అర్థం.

II. క్రింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

1. ధర్మరాజు వ్యక్తిత్వాన్ని గురించి మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

జ. ధర్మరాజు వ్యక్తిత్వం: ధర్మరాజు యమధర్మరాజు వరం వల్ల పుట్టిన వాడు.పాండవులలో పెద్దవాడు . ఇంద్రప్రస్థ పురాన్ని పాలించేవాడు . ధర్మరాజు శాంతి, దయ అనే మహా గుణాలను ఆభరణాలు గా ధరించిన వాడు,మంచివారిని ఆదరించి పోషించేవాడు, దానధర్మములు చేయుచు, ప్రజలందరూ జే, జేలు కొట్టుచుండ ధర్మ పరిపాలన చేసేవాడు.ధర్మరాజు తాను ఇచ్చిన ఆజ్ఞల ప్రకారం సహితం ఆచరించేవాడు. ఇతరుల గురించి చాటుమాటుగా చెప్పేవాడు కాదు. ముఖప్రీతి మాటలు అసలు ఉండేవి కావు. సాయం అడిగిన వారికి సహాయం చేసేవాడు.ఎవరికి చనువు ఇచ్చేవాడు కాదు. ఎవరిని లోకువ చేసి మాట్లాడే వాడు కాదు. మెచ్చుకున్న అప్పుడు తృప్తిగా ఇవ్వడం మొహమాటానికి ఎవ్వరిని మెచ్చుకోవటం వంటివి చేసేవాడు కాదు.

ధర్మరాజే సాటిలేని చక్రవర్తి అని నలుగురి చేత పేరుపొందిన వాడు. అందరితో కలిసి మెలిసి ఉండేవాడు ప్రజల సంపదలకు సంతోష పడే వాడు కాని, అసూయపడేవాడు కాదు.వెగటుగా ఎవరిని చూసే వాడు కాదు. అడిగినంత ఇచ్చేవాడు. రాత్రి పగలు ధర్మా ర్జన చేసే వాడు. అన్యాయం ప్రవర్తన లేనివాడు. సత్య స్వరూపుడు మంచి చెడులను ఆలోచించి స్వయంగా నిర్ణయం తీసుకో గల సమర్థుడు. పండిత సమూహానికి కొంగుబంగారం వంటివాడు. కొత్త విషయాల పట్ల ఆడంబరం లేని స్థిర స్వభావము కలవాడు. ధర్మరాజు ధీర , గంభీర, స్థితప్రజ్ఞుడు అని చెప్పవచ్చును. అతడు కృతయుగ లక్షణుడు.

